

ILUSTRIRANI

GLASNIK

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA
KRON 8⁻, ZA DIJAKE KRON 6⁻ POSA-
MEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA
NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10⁻, ZA
DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13⁻

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA URED-
NIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATO-
LIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLA-
MACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO
LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 2. * 30. MARCA 1916 - IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 31

Nadvojvodinja Terezija v službi Rdečega križa.

Slike z bojišča.

Poroča T. S.

II.

Trije tovariši.

Dolgo časa so bivali oddelki naših čet v Bosni na srbsko-bosenski meji ob deroči Drini. Imeli smo za seboj vroče dneve. V hudih večdnevih bojih smo se borili s srbskimi četaši in jih končno vrgli čez Drino; vendar miru nismo imeli nikoli; če nam Srbi onkraj Drine niso nagajali, smo jih pa mi motili, kadar so hoteli v miru pospraviti svojo menažo, ali pa ponoči, ko so imeli gotovo najlepše sanje. Sploh pa so naši ljudje veliko trpeli, ker je bilo treba nujno utrjevati mejo, graditi žične ovire, betonske utrdbe in od zadaj staviti barake, posebno za bolnike in ranjence. — Imeli smo pri našem oddelku mladega častnika Vutkoviča. Bil je po rodu Hrvat; vsi smo ga radi imeli. Bil je mož zlatega srca, ki je spoštoval v vsakem prostaku

točno zadeval. Spominjam se, da sta nekega dne dva srbska vojaka onkraj Drine nabijala dilje za streho pri neki porušeni kolibi. Z daljnogledom ju je Vutkovič opazil in nas nekaj povabil, češ, poglejte, kako se strelja in zadene. Mirno in pozorno je pomeril in ustrelil, in videli smo, kako sta se v hipu Srba zvalila s strehe na tla.

Častnik Vutkovič je imel za vojaškega slugo Slovenca, ki je bil pri vsem oddelku znan pod imenom »muzikant.« Nace — tako je bilo slugi ime — je tam nekje od Bohinja doma, bil je doma divji lovec, znal je zato dobro streljati, in to je bil vzrok, da si ga je častnik odbral za svojega burša. Neverjetno se vam bo morda zdelo, ako povem, da sta se častnik in njegov sluga tako rada imela kakor brata.

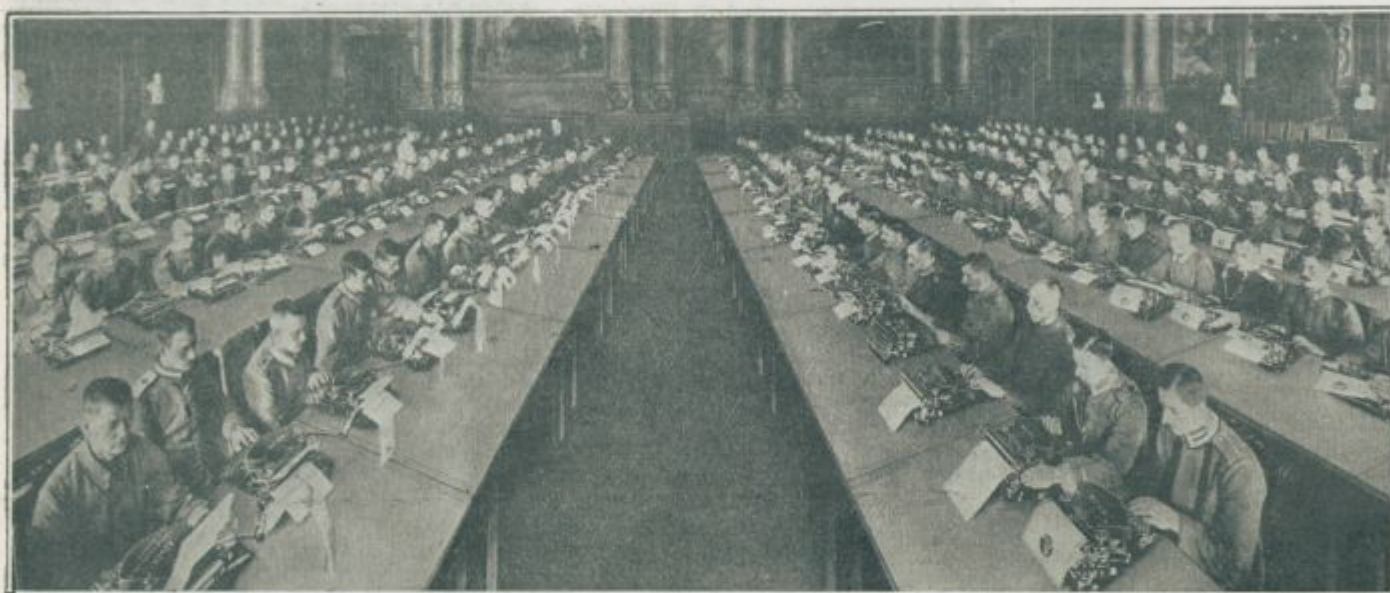
Sploh bi bilo vredno, da bi kak spretnější pisatelj od mene, ki je preživel to dobo v vojski, popisal kdaj poglavje o skupnem življenju, trpljenju in veselju častnika in burša. Častnik, kakor drugi vojaki,

moč varno in udobno. Poznal sem častniške služabnike-junake, ki so bili v bitkah vedno ob strani svojega oficirja, da jih je častnik podil nazaj v kritje, pa ga niso slusali, češ, kjer je častnik, tam bom tudi jaz, če on pade, naj padem tudi jaz.

Tudi muzikant Nace je bil te vrste oficirski služabnik. Očitati so mu tovariši, da je zaljubljen v svojega častnika, pa zato se on ni nič zmenil. Skrbel je samo za svojega gospoda; tako se ga je privadil, da mu je že kar z obraza bral vsako njegovo željo. S posebno skrbjo mu je snažil in pripravljaval orožje, in dobil mu je v bližnji okolici vsega, kar je potreboval. Rekli smo večkrat, da, če Nace vina, cigaret ali jarca na zemlji ne dobi, ga pa iz tal izkoplje. Posebno ponosen je bil Nace na to, da je znal kavo najboljšo pripraviti; tega se je naučil pri Bosancih. Vutkovič je imel z njim posebno veselje; pogosto sta sedela v častnikovem šotoru, in Vutkovič ga je rad poslušal, ko mu je Nace pripovedoval o Bohinju, o Bohinjcih in Bohinjkah, o nebotičnih gorah, o našem Triglavu, o lepem bohinskem jezeru, o Savici, o srnah in gamsih, ki jih je preganjal po bohinskih gorah. Ob taki priliki ni nikoli pozabil, da ne bi bil rekel:

»Gospod, kadar bo vojske konec, in vi to že veste, kdaj bo konec, tedaj morate priti v Bohinj, da si ogledate naše lepe kraje in naša vesela dekleta.« Vutkovič mu je seveda obljubil, da bo njegova prva daljša pot po vojski v lepi Bohinj.

Nace pa je skrbel tudi za zabavo. Imel je s seboj lepe orglice, malo ustno harmoniko, in kadar mu je govorice zmanj-

Skrb za invalide: Vojni invalidi se vežbajo v strojepisju.

človeka in gledal na to, da so vojaki sami od sebe radi izvrševali vsako povelje, nego da bi jim bil grozil s kaznijo.

Bil pa je častnik Vutkovič vojak z dušo in telesom; on je ljubil vojsko; čim v hujših nevarnostih je bil, tembolj mu je rasel pogum, tem boljše volje je bil in tem prijaznejši z vojaki, ki so seveda šli radi za njim čez drn in strn. Naš častnik je bil lep mož, okroglega, belo-rdečega lica, visokega, ravnege stasa; oči so mu žarele otroško-ljubeznivo, a nastop njegov je bil odločen, dostojanstven, strogo vojaški. Vsi, ki smo bili z njim, smo se čutili ob njem domače in varne; vsa naša srca so bila njegova.

Vutkovič je bil jako dober strelec; že z doma izvrsten lovec, se je tudi kot

vojak posebno rad vežbal na streliščih. Najrajši se je mudil na bojišču v naših utrdbah ter si pri streljanju posebno rad izbiral karmoč težke cilje, in je čudovito

je v vojski vsak dan v smrtni nevarnosti, v fronti nima nobenega zaupnika razen svojega sluga, ki ga pozna od nog do glave,

Skrb za invalide: Umetni udi, takozvane »proteze«.

ki je pri njem zjutraj, ko vstaja, čez dan, ko je treba poiskati menaže, cigaret, zvečer, ko mu mora čestokrat na bojnih pohodih poiskati in pripraviti ležišče, kar-

kalo, je igral na orglice, vmes pa je zapel kako fantovsko pesem.

»Človek bi skoraj pozabil, da je vojaka,« je včasih dejal častnik, ko je sedeč

v jarku poslušal svojega muzikanta Naceta. — Nekoč je prišla pošta. Vutkovič je dobil poleg pisem tudi droben zavoj.

»Nace, to je pa zate.«

»Ne, to je za vas,« pravi Nace, »le pogledajte naslov na paketu.«

»Zame je res napisano, pa jaz to tebi dam.«

Nace seveda ni mogel pričakati, kaj da bi bilo v zavoju; takoj ga vpričo nas odvijte, in na dan pride lepa harmonika.

»Ta je moja, pravite, gospod?« jeclja Nace, in od veselja mu beseda ne gre iz ust.

»Popolnoma tvoja,« odgovori častnik. Nace pa, kakor bi bil harmonike že od nekdanj navajen, zaigra solznih oči, ki so se mu od radosti tako svetile, kakor bohinjsko jezero, kadar solnce vanj posije.

»Če kdaj padem,« reče častnik, »zažodi mi ob grobu žalostinko s to harmoniko.«

»Bož ne daj, gospod — če bi pa moralo biti, se tudi to zgodi.«

Častnik in Nace pa sta imela še tret-

jega tovariša, to je bil črni psiček Karo. — Šli smo na naših pohodih skozi požgane in razrušene bosanske vasi. Srbski četaši so divjali pred nami po teh vaseh, in pokončali, požgali ter uničili vse, kar je bilo sploh mogoče uničiti. V eni takih porušenih selišč smo prenočevali. Neki črni psiček je begal med razvalinami in se ponižno približal šotoru, ki ga je Nace kar mogoče udobno pripravil za svojega gospoda. Bolj morda kakor šotor častnikov je vabil psa v bližino janjec, ki ga je Nace kdovekje iztaknil in ga pekel na ražnju za svojega gospoda. Pri večerji je rekel častnik Nacetu:

»Daj, usmili se psa, kosti itak tudi ti ne ješ.«

Nacetu se je tudi smilila uboga žival in zato je bil zelo vesel gospodovega povelja. Od onega večera so bili ti trije bojni tovariši nerazločljivi. Karo je bil čuječ varih, ponoči je vedno ležal pri vходу v častnikov šotor in ni nikogar vanj pustil razen Naceta. Pri vojaških pohodih je bil Karo vedno zraven; vojaki so korakali, Karo pa je begal okrog in podil vrane in krokarje, ki so imeli po raznih bojiščih svoje gostije. Vso stotnijo je Karo poznal, za vsakega moža je vedel, če je od njegovega oddelka, najbolj seveda je poznal svojega gospodarja. Če je ta s piščalko zabrlizgal, bil je Karo hitro pri njem, pa naj se je klatil kdove kako daleč.

Seveda, kadar smo bili tik pred sovražnikom, takrat je moral Karo ostati od zadaj pri trenu. Privezati so ga morali za kolo pri vozu, sicer ga ni bilo mogoče zadržati. Tu se je vlekel, cvilil, grizel vrvco, nobene jedi ni pokusil, dokler ga niso izpustili, da je poiskal gospodarja. Parkrat se je zgodilo, da se je odtrgal in je cvileč pritekkel k častniku v strelni jarek, vesel in prijazno mahajoč z repom. Seveda je imel tedaj Nace važno in težko nalogo, da je Karotu dopovedal, češ, glej, sovražnik je blizu in vsak glas od naše strani nas lahko izda. Če ni šlo zlepa, je Nace ob taki priliki tudi psu pokazal svojo trdo gorenjsko pest.

Nepričakovano pa smo doživeli strašen dan. No, dan je bil zelo lep,

in komandant je ukazal našemu oddelku, da preženemo sovražnika, ki se je približal Drini in začel graditi nasipe, kamor bi rad postavil strojnice. Naš častnik je ležal na trebuhu za nekim grmičjem in streljal, poleg njega seveda je ležal tudi Nace in streljal.

Ruska carica Aleksandra z lastnoročnim podpisom kot sestra Rdečega križa.

»Tem je treba korajžo odkupiti,« je dejal častnik Vutkovič Nacetu; »le glej, da vselej dobro zadeneš.« — In res je kmalu ležalo nekaj sovražnikov smrtno zadetih ob začetem nasipu. Toda dobili so pomoč in pričeli s silnim streljanjem. Častnik Vutkovič zopet pomeri, a v hipu nagne glavo in puška se nagne na zemljo. Bil je v glavo zadet in mrtev.

Boj je ponehal. Nace prime gospoda in kliče: »Gospod, gospod, gospod!« — a

Invalid igra biljard.

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuha.

(Dalje.)

V celi hiši je vladala smrtna tišina. Od morja je bilo slišati le zamolklo butanje valov. Poslušal je dolgo, da bi ujel najmanjši glas, ki bi mu razodel, ali Claire spi, a ni ničesar slišal. Potem je položil revolver na mizo in začel premišljevat.

»Če obrnem vase smrtno orožje — samo malo bi streslo — nobene bolečine. — Kaj bi bilo meni? — Za večno molk, noč, mir! In zanjo? Strah, sramota, obup!«

»Bah!« se je zaničljivo namrdnil. »Pozabili bi me isti dan, ko bi me zagrebli. Mlada dva sta preveč zatelebana drug v drugega, da bi se brigala za samomorilca.«

In za življenje? Ena edina novica v listih in drugi dan globoko pozabljenje, tako globoko pozabljenje, kakor spi nad egiptovskimi grobišči.

Naslonil je glavo na roke ter dolgo in resno opazoval obraz, ki je strmela vanj iz zrcala. Bil je širok obraz z odločnimi, bledimi potezami, ki so bile pod očmi nekoliko zabuhle. Izraz je bil miren. Niti sledu bolesti ali nervoznosti ni bilo v njem. »Vsaj ne morejo reči: Hipno omračenje duha,« si je mislil. »Irci bi sicer sklepali v svoji prokleti prijaznosti, da sem krivo prisegel.«

Spet je prijel revolver, preiskal ga, dvignil ga počasi in skrbno z mize, nameril ozko cev na senca in jo pritisnil, da se je poznal vtis. Nekaj hipov je obdržal orožje v tej legi. Nato je tipal s kazalcem ob njem, dotaknil se vzmeti in prav rahlo parkrat potegnil prst po gladkem peresu — vedno z mislijo: »Samo lahek pritisk in vse je minulo.« A naenkrat ga je prešinila misel: »Kaj se zgodi takoj po smrti z mojim telesom?« — »Služinčad me bo našla drugo jutro, me bo surovo zagrabila in me

z groznim zaničevanjem dvignila. Zdravnik, zopni doktor, Westropp in vedno pijani zdravnik za ubožce, ki ni smel prestopiti praga moje hiše, me bosta obtipala po cellem telesu in se norčevala iz moje svetovnoznane prismojenosti. In po moji zaslugi zbrana ogledna komisija s predsednikom Ned Galweyem bo imela tu sejo.«

In poln zaničevanja nad samim seboj se je glasno nasmejal in dejal:

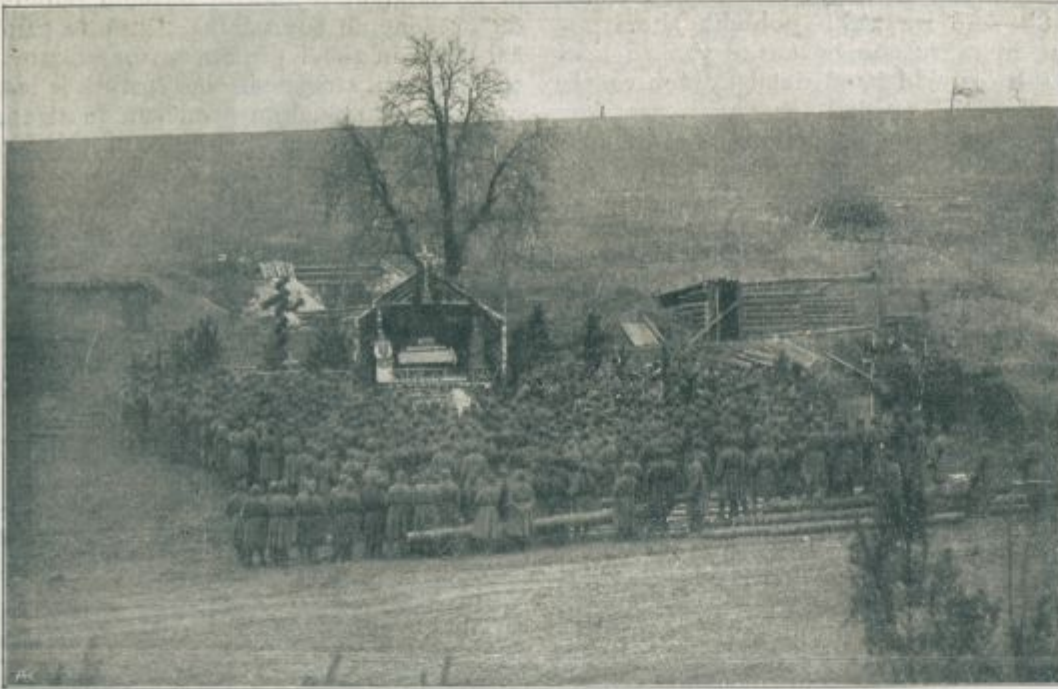
»Rimljani so imeli vsaj to prednost pred nami, da so se zavili v svojo togo, in nihče se ni upal skruniti svečanosti smrti.«

Vrgel je orožje na mizo. Lahak blisk, pok, nekoliko dima, in gospod Hamerton je padel vznak, ne zadet, temuč iz strahu.

»Mali krogli ni bilo usojeno,« je zamrmral, »da bi našla grob v mojih možganih.«

Naenkrat je močni mož obledel kot stena; trepetal je po vsem telesu, in mrzli pot groze in strahu mu je stopil na čelo.

Ko je namreč gledal predse, je zapazil, da je kadeča se cev namerjena ravno v steno ali bolje rečeno pregrajo, ki je ločila njegovo in Clairino sobo. In ko je precenil

Rusko bojišče: Pridiga slovenskega vojnega kurata v Volhiniji.

častnik se ne gane. Sluga je bil ves iz sebe, ko smo prišli k častniku. Nace ni mogel izpregovoriti nobene besede, gledal je nemo in topo, kakor da ga je popolnoma zapustila pamet. Zdravnik je preiskal častnika in našel smrtno rano na glavi. Miren, smehljajoč je ležal častnik mrtev na travi. Sanitejci so ga naložili na nosilnico in nesli na bližnji vrt, tam so mu izkopali grob in ga zažreblji. Nace, ki se je medtem zopet zavedel, je plakal kakor otrok; napravil je lep lesen križ in ga vsadil na grob, natrgal je v bližini nekaj rož in z njimi okrasil grob svojega gospoda. Nemi smo stali ob grobu svojega ljubljenečega častnika, in pri marsikaterem vojaku sem opazil solze v očeh, ko je Nace po gorenski in pošteni krščanski navadi molil Oče naš za večni mir in pokoj dragega gospoda! Kratka pa je bila njegova molitev, ker sredi očenaša je v našo bližino tresčila sovražna granata, in smo morali hitro zbežati v naša kritja. Nace pa se je kmalu vrnil na grob; namesto svečk na grobu so prijazno migljale svetle zvezde na jasnem večernem nebu, in oddaleč smo slišali harmoniko, ki je Nace z njo iz-

Pogreb padlega slovenskega junaka v Volhiniji.

visočino, kamor je krogla udarila, ga je pretresla strašna misel. Ravno v isti visočini in tik za steno je spala Claire. Srce mu je hotelo nehati biti; pridržal je sapo in prisluhnil. Nobenega glasu ni bilo, ki bi mu razodel, da je sicer prestrašena, a ne zadeta. Kaj, če je izstrelek, s katerim se je tako zločinsko igračkal, prebil steno in našel svoj cilj v srcu edinega bitja, ki ga je res ljubil? Kako naj obrazloži? Kako se naj opraviči? Kako more stopiti pred Maxwella? In v spomin so mu prišle besede očeta Cosgroveja in ga pretresle v dno duše. »Vi se ne morete sami ločiti s tega sveta,« mu je bil dejal.

Če bi bila Claire vsaj vpila! Toda niti najmanjši glas ni motil grozne tišine, slišalo se je samo zamolklo pljuskanje morja.

Potem se je domislil: »Jaz se moram prepričati o resnici — sicer umrem!« Stopil je k vratom, jih odprl rahlo in lezel po koridorju do vrat Clairine spalnice. Nobenega glasu iz sobe. »Mrtva je,« si je mislil, »v spanju se je v svoji nedolžnosti ločila od življenja.« Potrkal je rahlo. Nobenega odgovora. Nato je, tresoč se kot kaplja na

veji, odprl vrata, v strahu, da se utegnejo njegove strašne slutnje uresničiti. Poklical je z močnim negotovim glasom:

»Claire!«

Še vedno nobenega odgovora.

Skoraj obupno je potem kriknil njeno ime.

Ona se je obrnila in dejala z zaspanim glasom:

»Da! Kdo je? Kaj je?«

»Jaz sem,« je dejal. »Mislim sem, da ti je nekoliko slabo.«

»O, ne. Koliko je ura?«

»Polnoči. Zelo mi je žal, da sem te motil. Le spi dalje!«

Rahlo je zaprl vrata za seboj in odšel v svojo sobo. In zgodilo se je nekaj nenavadnega. Padel je ob postelji na kolena in molil:

»Zahvaljujem se ti, vsemogóčni Bog, Oče nebes in zemlje, za usmiljenje, ki si ga izkazal svojemu nevrednemu služabniku!«

Zakrivši svoj obraz v blazine, je ječal:

»Bog je! Bog je!«

vrševal zadnjo željo svojega gospodarja. Tužno so odmevali glasovi žalostinke v jasno noč; čutili smo iz njenih žalnih glasov, kako mu prihajajo iz globine ljubečega, užaljenega srca.

Komaj so obtihnili žalni glasovi harmonike, smo začuli cviljenje in tužno lajanje. Bil je Karo, ki je pritekkel na vrt in vohal ob grobu, kopal zemljo, tulil in cvilil, da se nam je krčilo srce.

Še tisti večer pa smo dobili povelje, da moramo ponoči čez Drino. Vsi smo hiteli, da se pripravimo za nevaren pohod. Nace je hotel Karota vzeti s seboj, a ta ni hotel nikamor, lajal je in grizel, ako ga je hotel Nace prijeti. Ker se je mudilo, ga je pustil tam, kjer je, kakor je Nace pozneje zvedel, poginil na grobu svojega gospodarja — zvest do smrti!

Ponoči pa smo napravili most čez Drino, in ko sva korakala z Nacetom čez most, sem opazil, kako je Nace vzel svojo harmoniko v roke in jo vrgel v Drino.

Od takrat Nace ni nobene več zapel in nobene zagodel.

Nato je vstal, prijel revolver, potegnili naboje iz njega in ga z njimi položil na določeno mesto; slekel se je in se podal k počitku. Toda to noč ni zatislil očesa.

Strah mu je tičal v kosteh več tednov. A izginil je počasi in stara izkušnja se je spet vzbudila. Medtem si je izmislil načrt, kako se bo otresel življenja, da bi najbolj bistroumni zdravnik in najbolj brihtni član ogleadne komisije ne mogel drugega sumiti kot nesrečo. Po oni strašni noči je bil nekaj tednov ves razmišljen in raztresen. Mnogokrat je zapazil, kako ga žalostno motrijo Clairine velike, rjave oči, kakor bi ga hotele vprašati, zakaj je prišel ponoči v sobo; in mnogokrat se je zalotil pri vprašanju: »Ali vé kaj? Ali sumi kaj?« Navsezadnje se mu je zdelo, da se je odprl med njima velik prepad nezaupanja. Dejal je: »Nova ljubezen je staro pregnala.« In ona je mislila: »Ali se papa boji, da sem vso svojo ljubezen naklonila Robertu?«

To je še bolj utrdilo njegovo željo, da napravi vsemu konec in se potopi v sen brez sanj, ki se mu je še edino zdel vreden hrepenenja.

Anton Feigel

c. kr. nadporočnik, rojen v Volčah pri Tolminu. Ranjen v Alsopagony 22. marca 1915, umrl v Bardejevem na Ogrsk. 24. marca 1915. R. I. P.

Miha Cvik

cerkvenik in organist v St. Lenartu pri Sedmih studencih na Kor., padel novembra 1915 pri Sv. Mihaelu na Goriškem. Za njim žalujejo žena in trije otroci.

Janez Čopar

iz Vel. Kostrevnice pri Litiji, vzoren in delaven v naših organ., poštenjak v vseh ozirih; padel 15. nov. 1915 na juž. bojišču. Brat mu je ujet v Rusiji. — Pokoj ti!

France Bernot

organist na Vranji peči, pogrešan že šest mesecev; bil je na ruskem bojišču. Težko pričakuje poročila od njege sestra, ki orglja mesto njega. Da bilo svidenje!

Jože Mervar

iz Vel. Škrjanč pri Novem mestu padel 18. novembra 1915 zadet od granate v Gorici. Nepozabni Joško, spavaj mirno v goriški naši zemlji!

Anton Čuber

iz Rajhenburga ob Savi, padel 27. oktobra 1915 na laškem bojišču. — Ne loči, Gospod, na onem svetu onih, ki si jih tukaj tako tesno družil!

O prepovedi alkohola na Ruskem.

Prejeli smo pismo od našega rojaka iz ruskega ujetništva, ki nam poroča zanimive stvari o prepovedi alkohola na Ruskem in jih nam slika v čisto drugi luči, kakor si jih predstavljajo ljudje, ki niso nikdar na Ruskem živeli. Da je naš poročevalec dobro opazoval, dokaz temu je po raznih listih objavljena sodba švedskega pisatelja dr. Karlgrēna o teh razmerah.

Zdi se mi — pravi naš rojak — da sploh izven Rusije ljudje niso posebno za res vzeli ukazov glede prepovedi alkohola na Ruskem. To je čisto naravno: taki, ki se že dolgo trudijo s protialkoholnim delom, ter so si v tem pogledu pridobili bogatih izkušenj, dobro vedó, da pot za splošno streznjenje naroda ne gre tako gladko, kakor so jo ubrali na Ruskem: Carjev ukaz, ki naj doseže, da se dosedaj od alkohola obvladana država namah izpremeni v treznostno.

Ali ni ta pot le izraz optimizma, ki se na Ruskem kaže na vseh poljih; ali ni ta poizkus drzen, ker ne računa z dejanskimi razmerami, ki pa ga opazujemo tukaj tudi pri drugih socialnih preosnovnih poizkusih? Ali se sploh že vse to gibanje v teku vojske ni porazgubilo v pesku? Saj čujemo iz listov, kako, znajo Rusi kljub temu ukazu uživati alkohol in da je ukaz le na papirju.

Sv. maša v strelskem jarku v Volhiniji.

Nekega poznega jesenskega večera je bil gospod Hamberton v ribiškem čolnu Neda Galweya na morju. Te male vožnje so mu bile v veliko veselje. Čimbolj viharno je bilo vreme, čim divjejši elementi, tem večje njegovo veselje. Ned je navadno sedel ob krmilu; bil je izvrsten mornar. Gospod Hamberton je mnogokrat opazoval z radovednostjo in obenem z občudovanjem dolgo, okorno postavo, molčeči, neprodirni izraz njegovega obličja z rdečo, valujočo brado. In čestokrat je moral občudovati tudi skrb in pazljivost, s katero je mož kljub svoji navidezni brezbriznosti vodil čoln. Ned je med vso vožnjo ponižno in nepremično molčal, kakor bi se bal, da bi ne motil gospoda Hambertona. Govoril je le, če ga je kaj vprašal.

Kadar je bilo morje mirno, je gospod Hamberton navadno sedel na koncu čolna in sloneč na blazini kaj čital ali pa opazoval valove. Če je bilo viharno, je stal na klopi in se držal za jadrnik. Z vsakim čolnovim sunkom se je zažugal.

Nebo je bilo črno in mračno, kakor bi se pripravljalo k viharju. S suhega je vle-

kel močan veter in dvigal viharne valove, ki so se na bregu razbijali v penečo se meglo.

Dočim je Ned krmil naravnost na valove, se mu je posrečilo, da se je izognil nevarnim globinam med valovi. In šlo je prav dobro, četudj je parkrat udarilo nekaj valov čez čoln; vode je prav malo ostalo v čolnu. Ned jo je izpljuskal s svojo prosto roko. Gospod Hamberton je stal ob zadnji klopi blizu rilca, a tako, da se je lahko opiral na jadrnik. Stara, strašna izkušnja se ga je spet polasčala z vso silo.

»Samo nekoliko zdrčati,« je dejal. »Spustiti se samo za trenutek — in vse mine. Če je kje mir, je v teh valovih.«

In zamislil se je v te misli, dočim je opazoval vodo, ki se je vrtinčila ob rilcu, opazoval zarezo, ki jo je sekal rilce v valove, opazoval šumeče-sikajoče valove na obeh straneh. Slednjič je bil kakor hipnotiziran. Nepremično strmenje v zelene in bele valove mu je zmedlo pogled. Temu se je pridružila omotica, da ni mogel več presojati. Slednjič se mu je zdelo, da je svoje strašno dejanje že izvršil in da se že nahaja

Kdor živi na Ruskem, se pa mora prepričati, da je Rus sedaj enkrat premagal samega sebe. Seveda bi bilo prezgodaj prerokovati, kako bo v prihodnosti s to alkoholno prepovedjo, in iz tega zgleada tudi ne smemo kakih posledic izvajati za tako prepoved v drugih deželah; vendar kdor je imel priliko le nekaj časa opazovati uspehe te prepovedi, mora priznati, da je ta prepoved učinkovala kakor revolucija.

Prva zmeta, ki živi izven Rusije glede tega, je misel, da je ta prepoved drakoničen ukaz despota, ki hoče in ukaže.

V resnici pa ima ljudstvo tukaj velik del zasluge pri tem ukazu; želja po taki prepovedi se je mnogokrat izražala. Odkar je bil alkohol državni monopol, se je zelo pomnožila poraba opojnih pijač.

To breme so občine in mestne uprave zelo občutile, in zato so vzprejemale predloge, naj se »vodka« prepove. Zasnovala so se v zadnjih letih razna abstinenčna društva pod vodstvom »bratov«, in to gibanje nosi skrivnostno značaj sekte, ki posebno vleče v narodu.

Dolgo ti zasebni naporji niso našli nobene opore pri zakonodaji. Šele ko je nastopil Čelišov, vodja protialkoholnega gibanja, v dumi, in delal tako dolgo, da je tedanji finančni minister Kokovčev odstopil in prišel za njim sedanji Bark, se je v tem oziru bistveno izpreme-

je v valovih. In ta občutek se ga je vedno iznova polastil, vsakokrat z močnejšo silo, dokler ni popolnoma izgubil oblasti nad samim seboj. Ravno je hotel izpustiti jadrnik, ko ga je poklical hripavi glas Neda Galweya nazaj k zavesti. »Za božjo voljo, gospod, stopite s klopi! Če padete v morje, me nobena oblast na svetu ne reši vrvi!«

V prvem hipu ga gospod Hamberton ni razumel. Nato se je nasmejaj z razvnetim humorjem in sedel. Naenkrat je vprašal: »Kako misliš? Če padem iz čolna, kaj se zgodi s teboj?«

»Slabo! Vi, gospod, pač veste, da je med nama nekaj bilo. Vse morje na svetu bi me ne opralo pred porotniki in sodniki.«

Gospod Hamberton je takoj uvidel resnico njegovih besed, kakor tudi resnico izjave očeta Cosgroveja: »Vi se ne morete ločiti sami s tega sveta!«

Dejal pa je: »Svet bi se ne zmenil mnogo, če bi ti bil obešen in bi se jaz vtopil.«

Opomba je Neda popolnoma prepričala, da ni v glavi gospoda vse v redu, in je podvojila njegove moči; prav hitro je

nilo. Izdali so carjev reskript, ki je naročal oblastem, naj gredo uradniki ljudski želji na roko, in naj omeje ali zabranijo sploh trgovino z žganjem povsod, kjer to narod želi.

Dne 30. julija 1914 pa je z ukazom za mobilizacijo izšla tudi prepoved za prodajo opojnih pijač. Vodilni krogi je niso vzeli za res, in so menili, da se prekliče, ko se izvrši mobilizacija. Toda javno mnenje jo je vzdržalo. Kmetске in mestne občine so zahtevale, da naj trgovina z opojnimi pijačami ostane prepovedana vso dobo vojske in, če mogoče, tudi po vojski.

General konjenice Pflanzler-Baltin.

Uspeh tega gibanja je bil, da je septembra meseca 1914 izšel carjev ukaz, da je prodaja opojnih pijač prepovedana za vso dobo vojske. Mesec dni pozneje je car na zahvalo »društva krščanskih abstinentsov« odgovoril z zagotovilom, da hoče po monopolni upravi prodajo žganja prepovedati za vselej in za vso Rusijo.

Tako je bilo ob izbruhu vojske. Kako pa je sedaj? Ali se ta prvotna gorečnost ni ohladila? Ali ni žrtev pretežka? Kako je s to zadevo sedaj v drugem letu vojske?

Oni, ki jim že od začetka ta prepoved ni bila všeč, zatrjujejo, da je prepoved sedaj izgubila ves svoj praktičen pomen, in pravijo, da je poraba opojnih pijač skoro ravno tako velika kakor ob monopolu.

Nekateri ruski listi so delali na to, da se to mnenje razširja, in sicer s tem, da so pretiravali razkritja, kako se greši proti tej prepovedi: od tod so se razvila poročila o najdenih tisoč in tisoč kotlih, o tovarnarjih, ki proizvajajo nadomestilne opojne pijače. Sploh je po mnenju te vrste sodnikov vsa zadeva padla v vodo.

Gotovo je, da ta prepoved ni popolno posušila virov »vodke«. To se opazuje, kakor Rusi pripovedujejo, že po gostilnah, kjer se s skritim namigljajem še pride do opojne pijače. Vendar ne lahko in ne povsod, posebno v oni gostilni ne, ki je bila nedavno zaradi tega občutno kaznovana.

Dalje stoji, da se »vodke« sploh ne more dobiti, težko tudi pivo, lažje pa vino in razni likerji. Toda te pijače so silno drage, tako da si jih revež ne more privoščiti.

Rusi so mi poročali, da je življenje po gostilnah zelo treznostno, četudi morda ta ali oni razen dovoljene pijače »kvas« pije kako prepovedano opojno pijačo. Noben gostilničar take pijače ne da pivcu toliko, da bi se ž njo opijal, ker bi gostilničar s tem izdal predvsem samega sebe.

Zaradi tega pa Rusi ni izgubil svojega navadnega vedrega lica, tembolj, ker je »kvas«, ki je dovoljen namesto »vodke«, lju dem všeč. Je pa seveda v gostilni vse silno drago. Dva do tri rublje velja kosilo, in kozarec »kvasa« pol rublja ali še več.

Nespametno pa bi bilo trditi, da se je popolno ustavila prodaja opojnih pijač. Posebno razširjena je takozvana »kumška«, pijača ki jo pa policija ostro zasleduje. Najbolj nevarne so pa nadomestilne pijače, denaturiran špirit, kolinska voda itd. Toda tolikega pomena te nadomestilne pijače nimajo, kakor to vpijejo naprotniki prepovedi.

Pripovedovali so mi to ljudje, ki stvar opazujejo od blizu. Po teh nadomestilnih pijačah segajo le opojniki iz navade, ki so že po alkoholu zastrupljeni in ki itak za rusko družbo ne pomenijo nič kaj prida. Govoril sem z našim predstojnikom, ki je bil nedavno v Moskvi in Petrogradu. Dejal mi je, da je življenje po mestih zelo izpremenjeno; videl je v teh mestih enega samega pijanega človeka, ki je dišal iz njega denaturiran špirit, in tudi po delavskih okrajih, kjer sicer ob določenih dnevih časih sploh nisi našel treznega človeka, je bilo sedaj vse trezno. Ta Rus mi je zatrjeval, da je ta prepoved opojnih pijač tolikega pomena, kakor odprava težaškega robstva v Rusiji.

V eni točki so pa vsi Rusi istih misli, da se zlasti po kmetih kažejo blagodejni uspehi te prepovedi. Ljudje po vaseh imajo sedaj denar in več dni v tednu za delo, ker so prej večkrat popivali. —

ki je dne 18. februarja 1916 priletela na Ljubljano.

krenil proti mali lučki, ki je gorela daleč nad plesočimi valovi v njegovi hišici.

A mik izkušnje je bil za gospoda Hambertona uničen. Ostal je prav mirno sede in ni dejal nobene besede več, tudi potem ne, ko se je ustavil čoln v pristanišču ter sta on in Ned skočila na suho.

Toda kakor bolezen, ki se je mnogokrat izgnala, a se je vsakrat vrnila z večjo silo in močjo, tako se je ponovila gospodu Hambertonu vedno iznova in pogosteje strašna misel, da mu je bila slednjič vedno pred očmi. Zanj je bilo samo še veliko vprašanje, kako bi naredil, da bi svet verjel, da je bila samo nesreča. Da bo oče Cosgrove molčal, to je vedel. In predočil si je različne načine samomora, a vsak je imel svojo težkočo. Misel, poiskati smrt v morskih valovih, je že davno zavrgel, kajti utegnil bi spraviti v silno zadrego Neda ali kakšnega drugega prevoznika. In če bi se sam peljal na morje, bi nihče ne dvomil, da je bil samomor.

Končno se mu je vendar samaposebi ponudila ugodna prilika. Nekega večera je šel na izprehod blizu vasi počasi nad bre-

gom, ki je strmo padal v morje. Globoko pod seboj je zapazil igrati se gručo otrok. Bilo je nekaj večjih deklic in dva majhna otroka. Enega izmed teh otrok je prav posebno rad imel, ker je njegova mati pripadala izgnankam. Ravno, ko je šel mimo, ga je otrok poklical, naj pride k njemu. Povabilo je zbudilo v njegovem srcu spečo struno in nežni občutek ga je vsega prevzel. Zamahnil je z roko in zaklical: »Čisto prav! Pridem koj!«

Šel je naprej in pomislil, ali se ne bi kar vrgel dol. Bila bi to tako lahka smrt in vsakdo bi dejal, da je bila nesreča. Seveda bi ne smel pasti naravnost na otroke, ker bi bilo njih življenje v nevarnosti.

Dočim je premišljal, je naenkrat slišal klicanje iz ribiškega čolna v zalivu. Ko se je ogledal, je videl, kako divje mahajo z rokami ribiči, ki so bili daleč na morju. Hitel je nazaj, da bi videl, kam kažejo. Prišedši na kraj, kjer so stali otroci, je zapazil nevarnost. Otroci so bili vsled rastočih valov skoraj vsi v vodi. Obrežje je bilo strmo in peneči valovi so se sikajoče zaganjali vanj. Deklice so bile zbežale na varno; oba

malčka sta se pa zama trudila, da bi splezala čez zarezo, ki sta jo tvorili dve pečini v peščenem obrežju. Gospod Hamberton je videl, kako sta bežala z divjim kričanjem nazaj in kako so se porivali morskimi valovi ter ju lovili za noge. On ni več mislil na smrt. Ves prevzet edine misli, rešiti človeško življenje, je stekel po kozji stezi navzdol. Vpitje otrok je bilo vedno bolj pretresljivo. Zapustil je stezo in skočil na peščeno skriljo, ki je peljala k prostoru, kjer sta bila zaprta otroka. Toda zagnal se je preveč in se ni mogel vzdržati.

V tem trenutku je moral misliti:

»Zdaj imam, kar sem si želel. Da, Bog je!«

K sreči je padel tako, da ni potegnil s seboj otroka, ki ju je hotel tako pogumno rešiti. V prihodnjem hipu so ga vrgli valovi proti pečini.

(Dalje.)

Darujte za Rdeči križ!

Kaj bo po vojski glede tega, tudi o tem Rusi že premišlujejo; splošno mnenje je, da se opojne pijače ne bodo dale popolnoma zabranjevati, pač pa »vodka« odločno ne bo več tako gospodovala in ljudi usužnjevala kakor dosedaj. — Ako bo rusko razumništvo znalo poiskati narodu duševne zabave, posebno po ljudskih domovih, ki jih je vedno več, tedaj bo narod vedno bolj trezen. Vendar je to veliko vprašanje, ker ruska inteligenca je prepovedi opojnih pijač najmanj prijazna.

Mislím, da ne bo napačno — piše naš poročevalec iz ruskega ujetništva, — ako od teh stvari tudi kaj objavite po listih, ker je zadeva tudi za nas Slovence zelo važna.

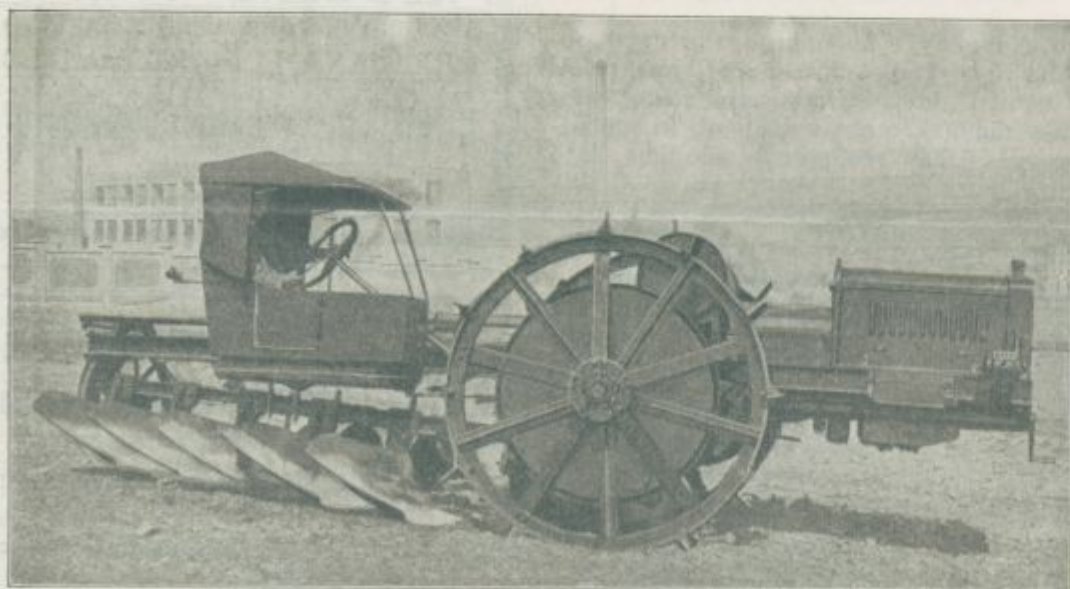

Slovenski junak nadporočnik Anton Feigel.

Bliža se leto, odkar je bil smrtno ranjen nadporočnik 4. domobr. pešpolka, g. Anton Feigel, ter izdihnil svojo junaško dušo dne 24. marca 1915.

Naj prinese tudi »Ilustr. Glasnik« sliko in kratek životopis pokojnega junaka.

Pokojnik je bil rojen 19. januarja 1885 v prijetni vasi ob Soči, v Volčah blizu Tolmina. Oče mu je bil tam nadučitelj, brat znanega skladatelja Danilota. Po končanem 5. gimn. razredu v Celju je stopil v domobr. kadetnico na Dunaju ter je bil po končani učni dobi poslan k 4. domobr. pešpolku, h kojemu so tedaj spadali tudi slovenski fantje iz Goriške in Gorenjskega. Vojak z dušo in s telesom si je pridobil že pred devetimi leti prvi *Signum laudis* (na rdečem traku), ker je v Ukvah na Koroškem, tvegaje svoje življenje, rešil iz ognja erarsko blagajno. Drugo odlikovanje *Signum laudis* (na belordecem traku) je zaslužil, ko je pri Przemyslanih toliko časa s svojo stotnijo ostal na mestu, da se je njegovemu polku posrečilo umakniti se v ozadje.

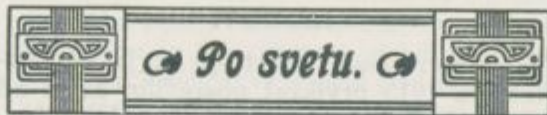
Gospodarska tehnika: Motorno oralo — nadomestek delavnih moči.

Tretje odlikovanje, vojaški zaslužni križec III. r., je dobil po smrti. Njegov polkovnik je pisal materi, da bode zgodovina 4. domobr. pešpolka govorila o njegovih delih.

Smrtno ranjen je bil namreč dne 22. marca 1915 v vasi Also-págyony v prelazu Dukle v Karpatih. Izdihnil je junaško

dušo dne 24. marca 1915. Pokopan je v Bardejevem na Zg. Ogrskem na pokopališču sv. Ane. Častniški zbor njegovega polka mu je postavil lep spomenik: »Najzvestejšemu tovarišu!« Mesto Bardejevo je prevzelo v oskrbo njegov grob za vse čase, ker se je odlikoval kot njega branitelj.

Počivaj mirno, blaga slovenska duša, v daljni ogrski deželi! Bodi zagotovljen, da ostaneš v trajno najboljšem spominu pri prijateljih, tovariših in do smrti ti udanih vojakih. —

Svetovna vojska.

16. marca. Italijani so danes že manj napadali. Pri Podgori in pri Sv. Mihaelu so naši odbili vse napade. — Na francoskem bojišču nič važnega. — Rusi so začeli z manjšimi napadi skoro na vsej črti.

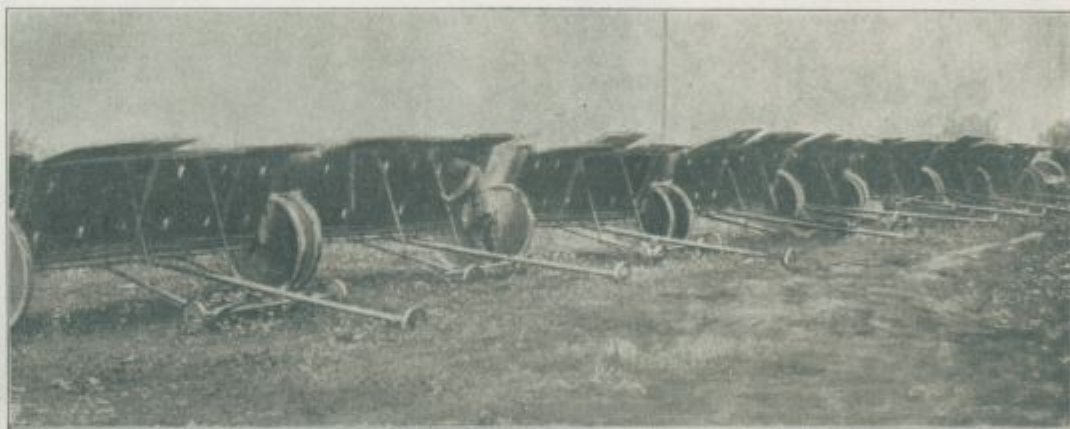
17. marca. Četrta laška ofenziva je prenehala. Tudi tokrat so naše čete ob-

trdno v naših rokah. Ujetih je bilo Lahov 925. Tudi na Rombonu so naši sovražniku vzelo eno izmed sprednjih postojank in ujeli 145 Lahov. — Šest mesecev so na ruskem bojišču naši držali utrdbo pri Ušječku. To je utrdba, ki je stala pred fronto naprej pomaknjena. Držali so jo v zadnjih bojih naši branitelji sedem ur pred sedemkrat močnejšim sovražnikom. Ko so uvideli, da se tej premoči ne dá braniti, so prodrli sovražne čete in se prebojevali do naših čet pri Zaleščikih. V ta namen so porabili nož in se s primeroma majhnimi izgubami združili z drugimi našimi četami. Te junake je cesar pohvalil s posebnim pismom.

21. marca. Rusi napadajo armado Pflanzler-Baltinovo. — Na severu ob Rigi so bili odbiti ruski napadi. — Pri Verdunu so nemške čete osvojile gozd Avocourt in ujele 2500 sovražnikov. — Naši letalci so metali bombe na Valono.

22. marca. Na ruski fronti vedno hujši boji na vsej črti. Dosedaj so bili ruski napadi povsod zavrnjeni.

* * *

Bojna tehnika: Ruski prsoščiti za prodirajoče kolone.

držale vse svoje postojanke. — Na ruskem bojišču so vdrle naše čete v rusko prednjo postojanko in so ujele 67 mož. — Na nemško-francoskem bojišču so bili hudi

Na laški meji so sovražniki hitro prenehali z novimi napadi, ki so jih, kakor se je zdelo, zasnovali precej na široko. Kreпки protinapadi naših čet so Lahom pokazali, da bodo zopet brez koristi ti-soče svojih vojakov žrtvovali; zato vlada sedaj na laški fronti bolj mir. V gorah seveda sedaj obtežuje visoki sneg in ž njim združeni nevarni plazovi vsako večjo bojno delovanje na naši in na sovražnikovi strani. — Pri Tolminu so dobili Lahi hude batine od naših junakov, pustili so mnogo mrtvih, precej ujetnikov in tudi par važnih utrdb. — Veliko šuma po časniki delajo razprave o vojni s podmorskimi čolni, ki se vrše med Nemčijo in Severno Ameriko. Nemški pomorščaki so seveda zato, da se vojna sila podmorskih čolnov izrabi brez ozira, do skrajnosti. Diplomati pa iščejo nekega srednjega pota. Zato je odstopil stari mornariški voditelj Tirpitz; a listi zatrjujejo, da glede bojevanja na morju ostane vse kakor je bilo. Kako malo se naši sovražniki ozirajo na rdeči križ, za to imamo zopet nov dokaz. Sovražni podmorski čolni so streljali na našo sanitetsko ladjo »Elektro«, ki je opravljala ob dalmatinskem obrežju sanitetsko službo, kar je bilo sovražnikom tudi dobro znano. Kljub temu ni našla milosti v njih očeh. — Nevarnost je, da se prične vojska tudi med Severno Ameriko in Mehiko. Združene države ameriške že dolgo čakajo na ugodno priliko, da zasedejo Mehiko; ako nimajo strahu pred Japonci, bodo to gotovo storili sedaj.

* * *

Ruski car je sporočil svoje čestitke francoskim braniteljem Verduna ter zahteval, da ruske čete že težko čakajo ukaza za napad. — Naši bojni sovražniki stavijo torej velike nade na bližnjo pomlad, le to je škoda zanje, da vedno preveč govore in premalo delajo. Če jih torej poslušamo, bi morali misliti, da kar na vseh črtah zmagujejo, če pa gledamo karto, vidimo, da nasproti nam in našim zaveznikom nimajo pokazati skoro nikakih uspehov.

Ker pa tudi proti sovražnikom nečemo imeti oči zvezanih za resnico, omenimo, da so Rusi nekaj napredovali v Armeniji proti Turkom, da so prodrli v turško ozemlje par sto kilometrov in da so zasedli važne točke Erzerum, Bitlis in druge kraje ob jezeru Van. — Manj sreče pa imajo Rusi proti našim junaškim četam v Besarabiji. Ofenziva pozimi na tem kraju jim je popolnoma izpodletela, in če so sedaj razrušili utrjeno območje pri Ušječku, so s tem našim vzeli naprej pomaknjeno utrdbo, niso pa fronte prodrli,

vsak bataljon svoj telefon. Poleg tega je telefonska zveza med postojankami topništva in od tod na opazovališča. Od glavne centrale vodi telefonska zveza k drugim armadam, ki so v bližini, dalje v glavni vojni stan. Glavna centrala posreduje vsak dan povprek tisoč razgovorov. Topništvo velikokrat razdere zveze, ki se morejo tudi v najhujšem ognju takoj popraviti. Tudi telegraf igra vlogo, ki pa ni v nobeni primeri z vlogo telefona.

Telefon brez žice čez 8000 kilometrov.

Amerikancu Charty-ju se je 29. septembra 1915 prvokrat posrečilo, da je od električne postaje Arlington pri Washingtonu brez žice s pomočjo električnega valovanja direktno sporočil govorjene besede na otok Honolulu v tistem oceanu. Razdalja znaša 8000 kilometrov, kakor na priliko iz Washingtona v Petrograd. To je zopet eden onih redkih, slavnih dni, ko je

Dobra volja med našimi vojaki v bojni črt.

celo do sprednjih vrst niso prišli. — Rusi poizkušajo svojo srečo tudi pri Rigi proti Hindenburgu. Z zelo močnimi silami napadajo, izgubljajo na tisoče in tisoče moštva, a na prostoru ničesar ne pridobe. — Rusom se vidi, da bi s svojimi napadi radi razbremenili svoje zaveznike Francoze, ker Nemci, drugod vezani, bi ne mogli s toliko silo prodirati proti Verdunu. Tu nemško obleganje počasi, a trajno napreduje.

duh človekov z neizmerno silo dajal posebne nečuvvene ukaze močem narave. V ta namen udejstvovano električno valovanje ima 6000 metrov dolgoti, ki jim odgovarja 50.000 tresljajev v sekundi. Zato

RAZNO

Telefon v vojski.

Kako je pri armadah razpeln telefon, o tem nam poroča angleški tehniški list »Engineering« glede prestolonaslednika bavarskega. Centrala je v zasebni hiši; ima poleg par večjih tudi več manjših prostorov, ki se porabijo za telefonske celice. V treh tednih je 300 vojakov centralo uredilo. Ima pet telefonskih črt, v dolgoti 1200 kilometrov. Teh peto črt veže pet armadnih zborov s centralo. Vsak armadni zbor ima še svojo posebno centralo, ki je vsaj po dvojnem voju zvezana z vsako divizijo. Od divizij gredo zveze do brigad in do polkov. Zadnje niti vodijo v strelne jarke, kjer ima

8. skupina

Velikonočne
in druge prilično
prikladne, krasno
moderne razglednice
VOJSKA V SESKAK
so po narodnih motivih
in domačega izdelka ter
povsem elegantno izvršene!

Kljub večjim rezijam prejšnje cene.
Slovenci, poslužujte se jih, osobito
ker je del prebitka namenjen v dobrodelne namene.

je seveda treba silnih električnih energij. Po vojski se bo vse izpopolnilo, in lahko doživimo, da se bomo doma pogovarjali z ljudmi v Ameriki ali v Aziji.

ZMES

Izredna prijaznost.

Ropar gospodu na samotnem kraju v temni noči: Blagorodni gospod, bodite tako prijazni in pomagajte siromaku, ki razen tega naba-sanega revolverja nima pod milim nebom ničesar. »kar bi smel imenovati svojo last.«

Sredstvo za spanje.

Vaški zdravnik: No, ali ste to noč dobro spali? Ali ste se ravnali po mojem nasvetu in ste šteli do tedaj, da ste zaspali? — Kmet:

Prof. Anton Rabuza iz Celja.

Da, štel sem do 18 tisoč. — Zdravnik: No, in potem ste zaspali, kajne? — Kmet: Ne, takrat je bilo že čas, da sem moral vstati.

Nezgoda izven službe.

Uslužbenec: Gospod, vam je znano, da sem se nedavno oženil; ker so s tem narasli stroški v mojem gospodarstvu, bi prosil, če bi mi hoteli povišati moje mesečne dohodke. — Gospod: Zelo obžalujem, da tega ne morem storiti, saj veste, da po najini pogodbi gospodar za nezgode, ki koga zadenejo izven službe, ni dolžan ničesar doplačati.

ALOJZI TRINK

STAVNO IN POHISTVENO MIZARSTVO
LJUBLJANA, LINHARTOVA UL. 8

SE PRIPOROČA CENJEN. OBČINSTVU V LJUBLJANI
IN NA DEŽELI ZA IZVRŠITEV VSAKOVRSNIH DEL

IZDELOVANJE
ŽNIDARŠIČEVIH PANJEV

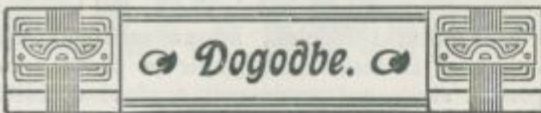
Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani
registrovana zadruga z omejeno zavezo

Dunajska cesta (uradni prost. I. nadstr.)

priporoča svojo

- zalogo vsakovrstnega kolonijalnega in specijalnega blaga;
- zalogo najboljših mlekarjskih izdelkov: sira, masla, kondenziranega mleka;
- zalogo zajamčeno pristnega vina iz Kranjske, Štajerske, Ogrske, Hrvaške, Istre in Dalmacije, najboljših domačih slivovk, tropinovca, konjaka in ruma. (Kleti v Spodnji Šiški št. 152);
- zalogo vsakovrstnih kmetijskih strojev. Strojnik vedno na razpolago;
- zalogo raznih močnih krmil, gnojil in modre galice.

Za srednjega moža.

Črtica.

Jurij Klepec je v svojem volilnem okraju kandidat za državni zbor; ta novica se je kakor blisk raznesla po trgu, pa ji ni hotel nobeden prav verjeti. Vsi tržani so poznali Jurja Klepca in vedeli so, da se malo meni za politiko, saj se je celo z vsemi štirimi branil, ko so ga naprosili, naj sprejme mesto svetovalca pri ubožnem svetu. Šele tedaj, ko so ga prepričali, da kot ubožni svetovalec ne bo imel drugega posla kakor tu in tam kakemu revežu kaj svetovati, se je konečno četudi nerad vendarle vdal. Dolžnost pa, ki jo je Jurij Klepec s tem prevzel — mora se odkrito priznati — je pa kar najbolj natančno in dobesedno spolnoval. Vsakemu revežu, ki se je pri njem oglašil, je dal modre svete, predvsem, da naj varčuje s tem, kar ima, in da naj se svojega revnega stanu prav nič ne sramuje. In zgodilo se je, ali zato, ker Jurij Klepec ni nobenemu revežu nič dal, ali pa ker so se reveži njegovih nasvetov držali in obogateli, da se je Jurij Klepec lahko ponašal, češ, on je v svojem okolišu revščino popolno pregnal, ker k njemu ni bilo nikoli več nobenega reveža.

Morda je bil vzrok ta veliki uspeh, kakršen se dosedaj še ni nikomur ni posrečil razen Jurju Klepcu, ali pa neprestano pregovarjanje njegovih obmiznih prijateljev, morda tudi slučaj, ki za velike čase privleče iz brlogov tudi velike može če ne drugače kar za lase, naj bo že vzrok ta ali oni, Jurij Klepec se je res odločil, da obleče belo togo in kandidira za državni zbor. Kdor je še na tem dvomil, prepričali so ga po vogalih nabiti letaki:

Naš slavni sotržan Jurij Klepec bo v nedeljo zvečer v dvorani »Pri zelenem mačku« osebno razvil svoje načrte za delovanje v državnem zboru. Vsi volilci brez razlike spola so vljudno povabljeni. — Odbor.

V tem odboru so bili trije Klepčevi prijatelji, ki so bili tudi sicer njegovi tovariši pri raznih mačkih. Obljubili so mu tudi, da bodo sami za red skrbeli na zborovanju. To je Klepec od njih zahteval, ker se je slišalo, da misli nasprotni kandidat, ki je sedaj trg zastopal, privesti svoje zveste na shod in če ne onemogočiti vsaj motiti zborovanje.

Ta dogodek je v sicer zaspani in z vsem zadovoljni trg prinesel novega življenja. Povsod, posebno pa v gostilnah, so se ljudje le o tem razgovarjali. Tržani so se jeli ločiti na dva dela. Eni so ostali zvesti svojemu staremu poslancu, češ, čudežev ne more nobeden delati, ta pa da je storil, kar mu je bilo mogoče; drugi pa so se z vsem ognjem vneli za novega kandidata, češ, nova metla dobro pometa. Pojavili so se iz mrtvila takoj pesniki, ki so skovali priložnostno pesem in pevci in pevke so jo takoj po starih in novih notah vdomačili po gostilnah.

Na večer volilnega shoda so bili reditelji, prijatelji Klepčevi, že zgodaj na svojem mestu »Pri zelenem mačku«. Ali je bilo krivo temu dobro vino, ali jih je gorečnost gnala, tega nismo mogli dognati. Najbrže pa je bilo tako, da so si z vinom oskrbeli korajže za svoje odgovorne rediteljske posle. — Dela je bilo kmalu dovolj, ker pri prvih, ki so prišli na shod, je bilo že več nasprotnikov. Brez posebnega šuma so naši reditelji vse te hitro pometali iz okrilja zelenega mačka.

Seveda to na cesto vrženim ni bilo po volji, zato so zadevo nemudoma sporočili svojemu kandidatu, ki je bil kajpada bolj previden ka-

kor ti njegovi prvi gorečniki in je svoje čete najprej zbral zunaj pred dvorano, da šele tedaj ko se dovolj močnega čuti, napravi naskok na volilno bojišče pri zelenem mačku. Ko so Klepčevi reditelji videli te močne čete, so bili takoj edini, da jih ne kaže zadrževati, in zato so jih, ko so se vsuli v dvorano, prav prijazno pozdravljali. Tudi nasproti sovražniku moraš biti prijazen, ako mu nisi do glave. Seveda pa tudi Klepčevi pristaši niso doma ostali in tako je imel zeleni maček kmalu nabito polno svojo dvorano, tako da zadnje vrste Klepčevcev niso mogle v dvorano, a reditelji so bili takoj na mestu: zadnje vrste nasprotnikov so izrinili iz dvorane in tako za svoje dobili prostorov. Nasprotni kandidat se je sicer jezil zaradi tega, vendar si izpred odra ni upal proti vratom, ker je vedel, da je od vrat najbližje na cesto.

Po mnogem prerekanju in zabavljanju sta se stranki vendar pomirili v toliko, da je bilo mogoče priti do volitve predsednika zborovanja. Zborovalci so enoglasno po dogovoru zbrali za predsednika starega Čampeljna; zadovoljni sta bili obe stranki s tem predsednikom zato, ker je bil mož gluh kakor buka in jima je dal zaradi te svoje lastnosti najboljše poročstvo, da bo vodil zborovanje nepristranski, ker ne bo slišal, kaj da se govori. Ob vihnem ploskanju je mignil predsednik kandidatu Klepcu, ki je prvi nastopil kot kandidat. Imel je pred seboj velik, a prazen papir in je spregovoril:

Gospoda, jaz mislim, da bom jaz najboljši poslanec za naš trg. (Smeh in nemir.) No, le mirni bodite in pustite mi, da se izgovorim. Jaz namreč dobro vem, kje vas čevelj žuli.

Pravkar

so izšle nove velikonočne in druge po domačih virih in od domačih umetnikov zasnovane elegantne razglednice

Rojaki, poslužujte se v velikonočnem času in v vseh priložnostih teh razglednic, ker so vedno primerne času ter prvovrstne.

Dandanes pogosto čujemo besedo, da treba kaj storiti za malega moža. No, s tako neumnostjo se jaz ne ukvarjam. Kaj briga mali mož nas, ki smo srednjega stanu možje. Moje geslo je torej: Za srednjega moža, za srednji stan treba vendar enkrat kaj storiti. (Pritrjevanje.) No, že vidim, da me razumevate, za bebec pa jaz ne govorim...

Pazite, kaj govorite — poseže vmes nasprotni kandidat — če hočete priti v državni zbor, je potreba najprej, da se naučite dostojno govoriti, kakor se to spodobi za državni zbor. Sploh kaj pa razumete pod besedo srednji stan?

Gospoda — nadaljuje Klepec — sicer nisem že sedaj dolžan odgovarjati na vprašanja, ampak da gospod nasprotnik ne bi mislil, da me je spravil v kako zadrego, rečem le to, da tako dostojno, kakor se v državnem zboru govori, znam govoriti tudi jaz; na drugo vprašanje pa odgovarjam, da je srednji mož ravno v sredi med malim in velikim. No, in kaj jaz hočem za srednjega moža? Rad bi, da ima vsak svojo hišo, ni treba, da bi bila kdove kako velika, pa njegova mora biti. Ali ni prava smola stanovati v tuji hiši? Jaz sem to skušal, dokler si nisem oskrbel svojega doma, in zato želim, da bi se vam boljše godilo, kakor se je meni pri tujih ljudeh. Zato se mora skleniti postava: Za srednjega moža lastna hiša. Sicer vam ne morem že danes povedati, kje

bo imel vsak svojo hišo, ali blizu zelenega mačka ali bolj daleč, toda to je vse eno, ker voziček in konjiček tudi spadata k lastnemu domu, to tembolj, ker se ne more zahtevati od države, da bi bil za vsakega srednjega moža povsod fijakar na razpolago; to bi bilo krivično in proti krivici, saj me poznate, se jaz vedno vojskujem. Kakor ima častnik svoj delež za konja, tako naj ima srednji mož konja z vozičkom. Ako tega ne mara, naj se mu splača v denarju. Za to si lahko kupi srečke in si tako izkoplje pot do blagostanja. S tem se goji pri srednjem možu čut za varčnost in po tem potu pride srednji stan do blagostanja. To je ves moj program.

Klepčevci vsi navdušeni ploskajo, nasprotniki pa gledajo radovedni na svojega kandidata. Ta bled od jeze zaprosi besede.

Obetati je poceni — zakliče Klepcu — toda jaz vprašam gospoda kandidata, kako bo on postopal, da bo v državnem zboru izcopral te zlate gradove?

Prav tako, kakor vi za malega moža — odvrne Klepec — samo da bo moje delo lažje, kajti prvič je malih mož veliko in vsem je treba pomagati, in drugič je v državnem zboru za srednjega moža lažje kaj doseči, zato ker bom zahteval, da tega ne plača srednji mož, ampak da to plačajo visoka gospoda. Srednji možje pa imajo navadno v državnem zboru večino in bodo gotovo na moji strani. Tako se, mimo grede povedano, za srednji stan najprimernejše reši socialno vprašanje, drugi naj pa to vprašanje rešijo, kakor vedo in znajo. (Viharno odobravanje.)

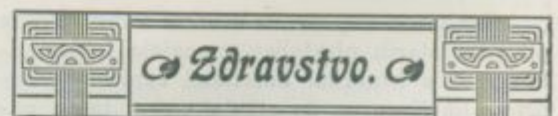
Toda gospoda — zakriči nasprotnik — ali nimate še dosti popra, vaš kandidat Klepec vas ima...

Tu pa govornika prevpijejo zborovalci: Pustite, da Klepec dokonča svoj govor... to je naše gore list, ta nima samo besed, ta hoče tudi res kaj storiti.

Klepec nadaljuje: Gospodu nasprotniku se pozna, da je že bil v državnem zboru, ker ni vaju rednega zborovanja in bi se le rad prepiral in pretepal. — Tega pa srednji stan neče, ki živi rad v miru, dobro vedoč, da je mir vsega blagostanja zlati vir. — Jaz sem s svojimi besedami na koncu; ne gre se pa pri poslancu za besede, gre se za to, kaj dela, in zato pravim: Delo za srednjega moža, to je moj program. Že pregovor pravi: V sredi v zlati skledi, zato je gotovo, da bomo možje srednjega stanu sedeli če ne pri zlati, saj pri — polni skledi. (Vihar odobravanja, razgrajanje pri nasprotnikih.)

Ko gluhi predsednik sedaj vidi jezne obraze in pesti, spozna, da je čas končati, zato zaključí zborovanje. In v vihnem šumu vidi predsednik, kako krepke roke dvignejo dva moža na ramena, Klepca, da ga pokažejo zborovalcem kot moža prihodnosti, in nasprotnega kandidata, ki ga po zakonu pospešenega padca postavijo na cesto.

Zmaga kandidatu Klepcu je zagotovljena, seveda ako do dne volitve ne pride na površje kandidat, ki bo volilcem še več obljubil, kakor Klepec. Tako je bilo in tako bo vedno ostalo na svetu.

Hripav sem. Raztepi rumenjaka z medom, zalij z žlico konjaka in jemlji večkrat po žlički, zvečer si deni na prsi mlačen ovitek jesiha.

Za prehlad. Operi v mlačni vodi dve pesti ječmena, zalij z litrom čiste vode in kuhaj, dokler se ne napne zrnje. Potem vrzi v kuhanje še pest žajbelja, kuhaj še deset minut, precedi in vmešaj v redčino osminko medu in dve žlici jabolčnega kisa. Pij, kadar te žeja.

Kri se je sesedla. Od udarca ali padca pomodri udarjeno mesto. Vzemi pest ožepka, pest dobre misli, pest vinske rutice in žabljaja, opari s kropom ali z vinom in stavi gorko, dokler ne ponehajo bolečine. Kjer ni rož, pa deni obkladek žganja.

Koruzne destinke. Razpeni 125 gramov surovega masla, primešaj dve jajci, 100 gramov sladkorja, 15 gramov sladke skorje in 150 gramov koruzne moke. Testo mora biti tako, da se naredi lahko majhne kepe iz njega. Kepico deni v povoščeno vroče modlo za destinke, stisni železo, da se naredi plošče, in peci plošče na hudem ognju.

Koruzni kruhek za čaj. Razpeni 150 gramov surovega masla, primešaj tri jajca, 150 gramov sladkorja, malo limonove lupinice, 310 gramov koruzne moke, 90 gramov pšenične in 5 gramov jelenove soli (Hirschhornsalz). Gneti dolgo, da bo testo prav gladko, razvaljaj kakor za debele rezance in razreži na okroglo ali kakor hočeš in speci pri srednji vročini na povoščeni pekači. Predno jih deneš peči, namaži tretji del kruhkov z rumenjacom. Ko so pečeni, namaži polovico nenamazanih z sladkorno močo, polovico pa s čokoladno močo. — Sladkorno močo napraviš: 100 gramov presejanega sladkorjevega prahu zmešaj s toliko beljaki in limonovega soka, da bo gost močnik. Čokoladna moča: Deni v skledico 75 gramov zribane dobre čokolade in za lešnik neslanega surovega masla, postavi skledico v kozico s kropom in mešaj, dokler se ne raztopi.

Vohrovtova solata. Vohrovt otrebi zelenih peres, osrčje razreži na štiri kose, skuhaj na slanjem kropu, odcedi na situ in polij še gorkega z oljem in kisom. Malo popra in česna se poda. Vohrovt lahko pražiš na olju in mu pridaš paradižnik.

Namazani kruhek. Speni štiri jajca in 250 gramov stolčene sladkorja, primešaj polagoma 250 gramov vojne moke, lupinico limone, tri žlice zribane čokolade, žlico sladke skorje, malo stolčene žbice in malo oreška. Ko je dobro premešano, deni v namazano in z drobtinicami potrošeno modlo in speci pri srednji vročini. Drugi dan razpeni 100 gramov presnega dobrega masla z rumenjacom in tremi žlicami sladkorja, razreži štruco v kosčke in namaži z maslom. Ali pa razreži štruco podolgem v štiri plošče, namaži z maslom, deni ploščo na ploščo, napravi glazuro iz 10 kosčkov sladkorja, treh žlic čokolade, žlice vode in za oreh masla, ki se razmeša na ognju in vlije vrelo po štruci, potem postavi štruco še za par minut v pečico. Ta kruhek pride poceni in je pripraven za pošiljanje. Poda se k vinu, likerju ali čaju.

Sanitetne naprave v starem veku. Voja poročila starih pisateljev omenjajo le poredkoma in s kratkimi besedami sanitetnih naprav. Imeli so pa že zgodaj nekaj takih naprav, tako pri Grkih kakor pri Rimljanih. Že Homer nam pripoveduje v »Ilijadi«, kako se je opravljala sanitetna služba v deželi materi in v njenih naselbinah. V »Ilijadi« se ne podajajo k zdravnikom samo ranjeni junaki, tudi bogovi si iščejo pomoči. Pāon, zdravnik bogov, daje pomirjevalne leke ranjenemu Aresu in Hadesu; Asclepios, bog zdravilstva, izvleče z lastno roko junaku Menelaosu pšico iz rane. V grški vojski se nahajata tudi dva sinova Asclepiosa,

Podalirios in Machaon, ki je ranocelnik, kateremu ni bilo enakega. Tiste čase je bilo zdravljenje ran silno enostavnega načina. Iz rane od pšice je izvlekel ali izrezal zdravnik pšico, poskrbel je, da je ustavil kri in izmil je rano z mlačno vodo, da se kaj ne pritakne. Skelečo rano je namazal s hladilnim mazilom, ki je vleklo zarezane rane vkup, navezal je še kak obliž in obvezal. Imenujejo se tu različna mazila in kaplje, grenke korenine in zelišča, ki ustavijo kri, o katerih pa ne moremo danes dognati, katera naj bi bila. Poleg zdravnikov po poklicu vidimo tudi pomočnike. Homerjevi zdravniki uvajajo tudi že kurze, kjer se uče lajki sanitetne službe. Tudi junaka Achilej in Patroklos se izkažeta, da sta izvedena v zdravilstvu.

Ako so stale sanitetne naprave že ob začetku grške zgodovine na razmeroma tako visoki stopinji, si mislimo lahko, da so se povzdignile še bolj, ko je prišla Grška na vrhunec svojega razvitka. V »Anabasis« omenja Ksenofon osmero ranocelnikov, ki skrbe za veliko število ranjencev, ki leže po vaseh v sovražnikovi deželi. Tudi v Sparti so bivali vojaški zdravniki. Zmagovalec pri Mantineji, Epaminondas, si ne pusti izrezati iz rane pšice od vojaškega zdravnika, dokler ne izve, da je zmagala njegova vojska. Rimljani so dobili nedvomno svoje sanitetne naprave od Grkov. Grški zdravniki iz Hipokratove in iz drugih šol so spremljali rimske vojske in so izobraževali sanitetne vojake. Pa tudi egipčanski in židovski zdravniki. Ob času druge punske vojske je bilo še slabo z rimsko saniteto. Strašno se nas dojme Livijevo poročilo o Hanibalovi ježi po bojnem polju pri Canni. Tam govori pač o nabiranju kosti in o pokopu mrtvih, ne črhne pa o pomoči ranjenim. Najbrž so dokončavali trpljenje na smrt ranjenih z naglim sunkom. Od Rimljanov se poroča pač, da je umrlo vsled ran mnogo tistih, ki so se bili zavlekli iz bitke v manjši tabor. Dostikrat ni bilo v bitkah sanitejev pri rokah; ranjeni si je moral pomagati sam, dokler ni prišel do mesta in je poiskal tam grškega zdravnika. O Masinissi beremo, kako si je zdravil na svojem begu rane v skriti duplini. Ob koncu ljudovlade in v času cesarjev je bilo dosti boljše preskrbljeno za sanitetno službo. Predstavljati si smemo, da je bila v Cezarjevi vojski prava sanitetna služba, dasi ji omenja Cezar samo s kratkimi opazkami. Tako pravi ob koncu helvetske vojne: »Naši jim niso mogli slediti, ker jih je zadržala tri dni skrb za ranjence.« Iz bojnega polja so spravljali ranjence najprej v tabor in so jim stregli v šotorih ali pa so jih spravili v vasi. V spominskem listu, ki ga piše Cezar v svoji šesti knjigi svojemu najstarejšemu stotniku Baculu, vidimo lepo sliko sanitetne službe tistih časov. Rane starodavnih vojakov niso bile sicer tako mnogovrstne kakor rane sedanjega časa, vendar so bile pogostoma težke in komplicirane. Bile so rane od sulice, od meča, od pšic, od zalučanih kamnov in svinčenk; pri obleganjih tudi od težkih metal iz katapultov, balist, škorpionov in podobnega. Splošno so zdravili rane kakor v Homerjevi dobi. Za hladilno mazilo in za izpiranje so rabili pogostoma vino in olje, kakor usmiljeni Samarijan na Vzhodu. Opij je slovel kot lek, ki ustavi bolečine. Od različnih načinov zdravljenja je bilo najbolj priljubljeno suho zdravljenje, t.j. kjer se ne zagnoji rana. Oče medicine, Hippokrat, je pomagal do napredka pri zdravljenju zlomljenih kosti in obvezovanju. Na Trajanskem stebri v Rimu se vidijo slike, kako obvezujejo po boju Rimljani ranjence.

Papir, stelja in krma. Profesor Mehner je opozoril gospodarje na novo uporabo papirja, ki bo naročna posebno gospodarjem v mestih in v bližini mest. Rahlo zmečkan in stisnjen papir je dobra, zdrava stelja, vsrkuje vlogo in

drži toplo ravnotako kakor slama. Saj je papir tudi rastlinski izdelek, ko se izdeluje zdaj večinoma iz lesa. Tudi papir je pravzaprav gozdna stelja, saj gredo celi gozdovi v obliki lesnega papirja v velika mesta. Časopisni in zavijalni papir so večinoma iz lesnega razmoka ali lesne preje. S papirjem za steljo je treba ravnati tako, da ne pride kaj kamenja ali bodečega vmes in da ni preveč umazan. Konjem, prešičem in kuncem ni treba stiljati s slamo, ampak s papirjem; tako pride slama v prav za krmo. V najbližjem času pa bo tudi papir porabljen za živalsko krmo. Pot, po kateri se pripravi papir za krmo, je že uvedena. Dosegli bomo, da bodo nastali iz prebranih časopisov, raztrganih lepenk in ovitkov meso in mleko. In te krme in hrane bo zelo veliko. Dan na dan vozijo iz tovarn v tiskarne papir in vozovi s smetmi so zopet dan na dan polni papirja.

Jeza, slabo počutje in nevolja so posledice zaprtja in slabe prebave. Mnogo je ljudi, ki na tem trpe, ne da bi se za to brigali, in mnogo, ki hočejo zlo odstraniti s črevo dražečimi, želodec slabečimi odvajalnimi sredstvi. Ti vsi naj vedo, da se dobi izborna želodec krepčajoča, črevo ne dražeča lagodno odvajalna sredstvo: Fellerjeve čisto rastlinske rabarbarske kroglice z zn. »Elsa-Pillen«. Učinkujejo zanesljivo a lagodno, ne privadijo na odvajalna sredstva in jih tudi ženske in otroci radi vzamejo. Vedno in vedno slišimo o draženju črevesa vsled rabe močno učinkujočih odvajalnih sredstev in zato je bilo potrebno, da zopet enkrat opozorimo na Fellerjeve lagodne »Elsa-kroglice«. 6 škatlic tega izbornega domačega sredstva stane franco le 4 K 40 h. Naroče se pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 331 (Hrvatska). Tudi Fellerjev bolečine lajšajoči esenčni fluid z zn. »Elsa-Fluid«, 12 steklenic za samo 6 kron franco, se lahko obenem naroči, da imamo ta izborna domača sredstva vedno pri roki, ako so se nas vsled prepaha ali vlažnosti polotile bolečine. Na tisoče je prijateljev in pristašev vseh »Elsa«-izdelkov.

Ugodna prilika za živinorejce, kupce, prodajalce

Ako želite kupiti ali prodati: konje, debele vole, plemenske vole, bike, krave breje in s teleti, teleta za klanje, breje svinje, plemenske prasce, pitane prašiče, plemenske koze, kozličke, ovce in belgijske zajce, se oglasite ustmeno ali pismeno (znamko za odgovor!) v pisarni Vnovčevalnice za živino, Ljubljana, Dunajska cesta 29, vsak delavnik od 8. do 12. do polne in od 2. do 6. ure popoldne, kjer bodete zahtevano žival kupili, oziroma prodali. ♦♦♦♦

Knjigovoznica
Katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani
Kopitarjeva ulica št. 6 ☐☐☐☐☐☐
priporoča

originalne platnice
za

Ilustrirani Glasnik

V delo se sprejema že sedaj, a izvršilo se bo šele po končani vojni.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani.
Odgovorni urednik Josip Klovar.